

Intervju: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik "Nacionalisti ponovo podsticu strah"

Ako ne zeli da ostane absurdna, nazadna mala drzava, BiH mora da krene naprijed, kao Hrvatska i SRJ. Taj trend mora biti udaljavanje od nacionalizma i kretanje prema umerenoj politici i prosperitetu.

Mislim da je građanima BiH, dakle i ukupnom birackom tijelu, dosta neproductivnog, neodgovornog i netransparentnog rukovodstva. Takvi rukovodioci su previse cesto ostvarivali sopstveni interes iako bi trebalo da budu odgovorni tom istom izbornom tijelu cije potrebe stalno ignorsu, ocjenio je u intervjuu za "Blic" uoci predstojećih opštih izbora u BiH Visoki predstavnik medjunarodne zajednice za BiH, Wolfgang Petritsch.

Vjerujete li da će se građani BiH na novembarskim izborima opredijeliti za one političke snage koje? e moci da realizuju interes i potrebe građana?

Stvar nije u tome sto ja kazem sta treba da se uradi, nego u tome sto građani oba Entiteta znaju da treba da se uradi, sto jeste da se ponovo postane dio Evrope, da funkcioniра privreda koja osigurava zaposljavanje, penzije i zdravstvo, obrazovni sistem u koji ce roditelji imati povjerenje i vladina i administrativna tijela koja ce provoditi zakon.

U ovom predizbornom periodu vidim da nacionalne stranke ponovo pokušavaju da u ljudima probude strah koji je i prouzrokovao ovu situaciju u BiH. Građani oba Entiteta zasluzuju vise od toga. Daytonski mirovni sporazum postaje i cuva kulturno nasljeđe Srba, Bosnjaka i Hrvata, i BiH mora krenuti naprijed ako ne zeli ostati absurdna, nazadna mala državica.

Ne mogu reci da li ce ovdje doći do takvih fundamentalnih promjena do kojih je doslo u Hrvatskoj u januaru i nedavno u Jugoslaviji, ali je jasno da je trend udaljavanje od nacionalizma a kretanje prema umjernoj politici i ekonomskom prosperitetu.

Nakon sjednice Savjeta za implementaciju mira u BiH izrazili ste veliko nezadovoljstvo zbog neodgovorne politike i ponasanja političara BiH prema građanima. U cemu se sastoji ta neodgovornost?

Postoji duga lista zakona cije usvajanje je bilo odlagano i opstruirano, i kada sam cesto bio prisiljen da djelujem; ima ih i sada, npr. izborni zakon koji je osnovni zakon u svakom demokratskom drustvu još nije usvojen. Umjesto da usvoje tako vazan zakon i ispune obavezu koju imaju obavezu da budu zakonodavac izabrani predstavnici vlasti se svadaju, prepisu i vode uskogrudnu nacionalnu politiku, ili pak gledaju sopstveni interes.

Lista nedonesenih, opstruiranih i neprovedenih zakona je duga i negativno se odražava na svaki dio drustva BiH. Provodjenje imovinskih zakona pet godina nakon potpisivanja Daytonskega sporazuma je previse sporo, donesenje vitalnih zakona na državnom nivou za BiH i njene građane, koji ce omoguciti odgovarajuce funkcioniranje u Evropi, se odlaze. Veoma cesto, Entitetski parlamenti nisu u stanju da donesu fiskalno dobre amandmane na zakone kojima se regulira zaposljavanje, penzije i restitucija.

Postaje jasno koliko je mala briga mnogih vladajućih stranaka za dobrobit njihovih građana kada se shvati da sam ja nametnuo vise zakonskih akata koji se traže za pristup Vijetu Evrope nego sto su oni sami uspjeli da donesu za sebe.

Isuvise je lako davati prazna obecanja i ne raditi nista. Izborni tijelo u BiH bi trebalo da dobro razmotri kada budu davalо svoj glas 11. novembra koje stranke ce djelovati na dobrobit građana, unaprijediti ekonomsku situaciju, osigurati posao ljudima, dobro skolovanje i obrazovanje. Takvim strankama koje gledaju unaprijed, koje su istinski za progres, treba dati sansu.

Protekle nedelje ste posjetili Tribunal u Hagu, a Karla del Ponte bila je u posjeti BiH. Uocljiva je njena izjava da u poljednja tri mjeseca niko nije uhapsen. Kako vi komentarisete ove posjete i, uopste, odnos prema Tribunalu u BiH?

Hapsenje ratnih zločinaca je stalni proces. Kao sto vam je poznato, prošlog petka ujutro, u Foci-Srbinju je izvršen

pokusaj hapsenja Janka Janjica, optuzenog za ratni zločin, međutim, Janjic je detonirao eksplozivnu napravu i izvrsio samoubistvo, ranivši tako i članove svoje porodice i vojnike SFOR-a.

Ja sam uvjeren u neovisnost ICTY-a kao suda, i ukoliko BiH zeli staviti iza sebe uzasne incidente iz vremena rata, onda se ratni zločinci moraju izvesti pred lice pravde. Ovo je predušlov za pomirenje i od sustinskog znacaja za buducnost BiH. Pojedinacna odgovornost je osnova za nediskriminiran sudski proces i kada postoje navodi o pocijenjenim gnušnim zločinima, kao što je silovanje i mučenje, onda se ti ljudi moraju izvesti pred sud.

Ovaj proces se odvija previse sporo i saradnja nije uvijek bila dobra. U RS-u na slobodi ima još nekih 20 osoba javno optuzenih za ratni zločin, i nekolicina u Jugoslaviji. Njih trebaju uhapsiti lokalni organi i izruciti u Hag, jer su se na to obavezali prilikom potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma. Oni to cesto ne čine, i zbog toga sam zahvalan SFOR-u kad god to uradi.

Dalje, postoji zabrinutost da sudski sistem u BiH trenutno nije oslobođen diskriminacije, i da nije dovoljno profesionalan niti transparentan da rjesava slučajeve koji su tako ozbiljni kao ratni zločin. Zbog toga je potrebno postojanje nezavisnog medjunarodnog tribunalala.

Obratili ste se članicama NATOa insistirajući da je njihovo vojno prisustvo i dalje neophodno u BiH i rekli da se ispod sadasnjeg broja ne smije ici, a da se vrijeme prisustva ne može ogranicavati. Kako ocjenjujete političko-bezbijednosnu situaciju u BiH i koja je njena perspektiva?

Opcia sigurnosna situacija u BiH je dosta unaprijedjena; postoji sloboda kretanja i lokalna policija pomicaju da ispunjava svoje obaveze u skladu sa zakonom.

Međutim, mirovne snage pod vodstvom NATO-a, u obliku SFOR-a i dalje su od ključnog znacaja za pružanje podrške civilnim aspektima mirovnog sporazuma, tako što između ostalih aktivnosti, pružaju zaštitu povratnicima i vrse hapsenja optuzenih ratnih zločinaca prema uputstvima ICTY-a. Ja stoga vjerujem da je i dalje potrebno da trupe SFOR-a ostanu u BiH, i prema mome misljenju, odgovarajući broj ovih trupa je 20 000 vojnika.

SFOR pomaze na razne druge načine, npr. u oktobru 1999. godine, SFOR je pokrenuo "Operacija Westar", upad u hrvatske obavijestajne službe koje su djelovale iz Mostara. U okviru onoga što je nadjeno, uključujući pracenje stranog i lokalnog osoblja koje radi u medjunarodnim organizacijama, otkrivena je pornografija, koja se koristila za prikupljanje sredstava za promoviranje anti-daytonskih aktivnosti. Na srecu, promjene do kojih je u Hrvatskoj doslo u januaru ove godine dovele su do unapredjenja odnosa i hrvatska Vlada sad podržava provedbu Daytonskog sporazuma. Nadam se da će nedavni dogadjaji u SRJ voditi ka slicnom pozitivnom pristupu.